ایده ارجاع به رای مردم فلسطین از همه مذاهب چگونه راه نجات سرزمین‌های اشغالی می‌شود؟

کدام مردم؟

زهرا طیبی
خبرنگار گروه نقد روز

صهیونیست‌ها معادلات را خوب چیده بودند، قرار بود با عادی سازی روابط با عربستان، وضعیت خود را در منطقه بهبود بخشند و از تغییر معادلاتی که بعد از صلح ایران با عربستان و آغاز جنگ اوکراین در منطقه اتفاق افتاده بود، جان سالم به در ببرند، اما همه این معادلات صبح روز ۷ اکتبر به‌هم ریخت. حمله سایبری به سامانه گنبد آهنین، شکستن حصارهای مرزی سرزمین‌های اشغالی توسط نیروهای مقاومت فلسطینی در بهت و حیرت صهیونیست‌ها اتفاق افتاد. این بهت البته آنقدر ادامه‌دار نبود و خیلی زود جای خود را به خشم نژادپرستانه آنها داد و تا آنجا پیش رفت که اسرائیلی‌ها، بی‌خیال افکار عمومی دنیا شدند و مناطق مسکونی و بیمارستان‌های نوار غزه را مورد حمله قرار دادند تا اینجا اما بزرگ‌ترین شکستی که صهیونیست‌ها متحمل شدند، قرار گرفتن دوباره موضوع فلسطین، در صدر اتفاقات و مسائل اول منطقه و جهان است.

فلسطین در صدر تحولات منطقه

قرار بود با عادی سازی روابط با عربستان، آرمان فلسطین به فراموشی سپرده شود و بعد از عربستان، دیگر کشورهای عربی منطقه به سمت عادی سازی روابط با صهیونیست‌ها حرکت کنند. اما آغاز عملیات طوفان الاقصی هزینه عادی سازی روابط با اسرائیلی‌ها را آنقدر بالا برد که عربستانی‌ها تصمیم گرفتند تا اطلاع ثانوی، مذاکرات عادی سازی را به تعلیق دربیاورند. خشم مردم منطقه نسبت به جنایت صهیونیست‌ها در نوار غزه شرایط را به نحوی پیچیده کرد که حتی ترکیه که روابط تجاری و اقتصادی با صهیونیست‌ها داشت هم مجبور شد، سفیر خود را از سرزمین‌های اشغالی فرابخواند و مواضع تندی علیه صهیونیست‌ها بگیرد. حالا نقل محافل کشورهای منطقه این بود که راه‌حل بحران در سرزمین‌های اشغالی، چیست؟ عربستان که پیش‌تر در حال به نتیجه رساندن توافقات عادی سازی با صهیونیست‌ها بوده، قرار بود، میزبان نشستی با حضور کشورهای اسلامی برای تصمیم‌گیری درباره بحران فلسطین باشد در همین راستا بود که رئیسی برای شرکت در این اجلاس راهی عربستان شد و مقام ریاست جمهوری ایران بعد از ۱۱ سال وارد خاک عربستان شد.

درهای غزه نه نیمه باز بلکه به روی کل مردم جهان باز شود

نکته قابل توجه در این میان اما نکاتی است که در صحبت‌های رئیس جمهور مورد اشاره قرار گرفته است. ایران برای نحوه برخورد با صهیونیست‌ها در شرایط فعلی و کوتاه‌مدت و با در نظر گرفتن بحران و مشکلاتی که صهیونیست‌ها در درازمدت برای منطقه به‌وجود آوردند، ۱۰ پیشنهاد و راهکار را مطرح کرده است. رئیسی راهکار اول را لزوم وادارسازی صهیونیست‌ها به توقف حملات و کشتار علیه مردم غزه دانست و گفت: «اولین و فوری‌ترین اقدام توقف کشتار مردم غزه و پایان حملات کور علیه غیرنظامیان به‌ویژه حمله به بیمارستان‌ها، مدارس، اردوگاه‌ها و مراکز امدادرسانی است. نباید اجازه داد که رژیم صهیونیستی و حامیان آنها با طرح مفاهیم انحرافی، همچون وقفه بشردوستانه صرفا به دنبال فرار از فشار افکار عمومی و ایجاد وقفه‌های تاکتیکی، برای ارتکاب جنایات بیشتر باشند. همه ابزارها برای وادارسازی آمریکا و دشمن صهیونیستی به پذیرش توقف فوری ماشین کشتار مردم، فعال شود.» راهکار دوم، درباره لزوم رفع محاصره کامل غزه بود. رئیسی در شرح آن گفت: «رفع کامل محاصره انسانی غزه و بازگشایی فوری و بدون قید و شرط گذرگاه رفح با همکاری برادران مصری برای امدادرسانی و ورود غذا و دارو به غزه و ارسال کمک‌های انسان‌دوستانه باید مورد اتفاق سران کشورهای اسلامی در این اجلاس قرار گیرد و برای عملیاتی کردن آن کمیته اجرایی تشکیل شود. عبور قطره چکانی کمک‌ها به هیچ وجه قابل قبول نیست. گذرگاه‌های منتهی به غزه باید باز شوند.» راهکار سوم ایران، لزوم خروج نظامیان رژیم صهیونیستی از غزه بود، رئیس جمهور در شرح این راهکار، گفت: «زمین و حکومت غزه متعلق به فلسطینیان و حاکمیت منتخب مردم فلسطین بوده و هست.» راهکار چهارم، قطع هرگونه ارتباط سیاسی و اقتصادی با رژیم صهیونیستی توسط کشورهای اسلامی بود. رئیسی به این نکته اشاره کرد که در این راستا باید تحریم تجاری علیه رژیم صهیونیستی خصوصا در حوزه انرژی در اولویت قرار گیرد و از جنبش‌های مردمی در تحریم کالاهای اسرائیلی، حمایت و پشتیبانی شود. راهکار پنجم ایران، لزوم توجه دولت‌های اسلامی برای تروریستی اعلام شدن ارتش رژیم صهیونیستی بود. تشکیل دادگاه بین‌المللی برای تعقیب و مجازات سران رژیم صهیونیستی و آمریکا با اولویت مقامات دست‌اندرکار در نسل‌کشی و جنایت علیه بشریت در جنگ اخیر، راهکار ششم ایران برای مواجهه با بحران پیش‌آمده در سرزمین‌های اشغالی بود. راهکار هفتم ایران، تاسیس یک صندوق ویژه برای بازسازی فوری غزه با تقبل کشورهای اسلامی در این اجلاس بود. اعزام کاروان‌های حامل کمک‌های انسان‌دوستانه برای مردم فلسطین از کشورهای مختلف به‌ویژه کشورهای اسلامی راهکار هشتم و نام‌گذاری روز جنایت صهیونیست‌ها و بمباران بیمارستان المعمدانی به‌عنوان روز نسل‌کشی و جنایت علیه بشریت راهکار نهم ایران بود که رئیس جمهور در این اجلاس آن را بیان کرد. راهکار دهم ایران لزوم تسلیح مردم فلسطین برای مقابله با صهیونیست‌ها بود. راه‌حل پایدار و نهایی که رئیس جمهور در این نشست به آن اشاره کرد، موضوعی بود که در سال‌های اخیر نیز بارها از جانب رهبر انقلاب مورد تاکید قرار گرفته بود. «تشکیل دولت فلسطین از بحر تا نهر برمبنای اصل دموکراتیک هر فلسطینی یک رای اعم از مسلمان، مسیحی، یهودی.»

همه جهان اسلام با اسرائیل قطع روابط کند

می‌توان تمام آنچه لازم بود که دولت‌های منطقه و محور مقاومت برای مقابله با صهیونیست‌ها و پیروزی محور مقاومت انجام دهند را در ۱۰ راهکار پیشنهادی ایران مشاهده کرد. ایران تقریبا کارویژه اصلی دولت‌های منطقه و محور مقاومت را به‌صورت مکتوب و منظم در این نشست مطرح کرد. ابعادی که هم به دنبال منزوی کردن صهیونیست‌ها در مجامع بین‌المللی، تحت فشار قرار دادن آنها به‌وسیله افکار عمومی و ملزم کردن کشورهای منطقه به قطع روابط تجاری با صهیونیست و نهایتا تکرار دوباره برگزاری رفراندوم در سرزمین‌های اشغالی بود. رئیس جمهور در وهله اول راهکارهای کوتاه‌مدت برای بحران حملات صهیونیست‌ها به نوار غزه را مطرح می‌کند و از کشورهای منطقه می‌خواهد که با اعمال فشار، جلوی ادامه حملات صهیونیست‌ها به نوار غزه و سرزمین‌های اشغالی را بگیرند. رفع کامل محاصره غزه موضوعی بود که صهیونیست‌ها همزمان با آغاز حملات خود به نوار غزه آنها را تشدید کردند. محدودیت‌های شدید برای عبور و مرور و جلوگیری از ورود کالاهای ضروری و مورد نیاز مردم غزه امری بود که نشان می‌دهد صهیونیست‌ها به دنبال ارتکاب یک جنایت جنگی تمام‌عیار در نوار غزه هستند. امری که بی‌توجهی کشورهای منطقه و جهان اسلام برای رفع محدودیت‌های این گذرگاه، انتقادات زیادی میان افکار عمومی کشورهای مسلمان به‌وجود آورد و حتی پایش به صحبت‌های سید حسن نصرالله نیز باز شد. امری که می‌توانست با رایزنی و میانجیگری کشورهای اسلامی ادامه پیدا نکند، اما عدم اهتمام جدی در این رابطه نقدهای زیادی به سوی این کشورها و مقامات‌شان روانه کرد.

ارتش رژیم صهیونیستی باید تروریست اعلام شود

برای صهیونیست‌ها از همان ابتدا متعهد بودن به مرزهایی که در ۱۹۴۸ در سازمان ملل مورد اشاره قرار گرفته بود شوخی بود. آنها از همان زمانی که موجودیت‌شان از جانب سازمان ملل مورد پذیرش قرار گرفت، حملات خود به روستاها را آغاز کردند. حالا تنها بخش‌هایی که به‌طور مشخص در اختیار فلسطینی‌ها قرار دارد، نوار غزه و کرانه باختری است. علی‌رغم همه گمانه‌زنی‌ها صهیونیست‌ها عملا حملات زمینی به نوار غزه را آغاز کردند و وارد خاک غزه شدند. اقدامی که برمبنای قواعد بین‌المللی نقض فاحش آن و تجاوز به خاکی بود که الان در اختیار فلسطینی‌ها قرار دارد. ایران بر همین مبنا لزوم خروج صهیونیست‌ها از خاک غزه را مورد تاکید قرار داد. شاید الان تقریبا تمام مردم ساکن در بخش‌های مختلف جهان این امر را بپذیرند که ارتش رژیم صهیونیستی عملا دست به اقدامات تروریستی و جنایات جنگی علیه مردم غزه زده است. امری که برای اثبات آن نیاز به دلیل و برهان نیست. برهمین مبنا می‌توان گفت پیشنهاد ایران برای تروریستی اعلام شدن ارتش این رژیم، امری است که در صورت اجرایی شدن آن از جانب کشورهای اسلامی با استقبال و پذیرش افکار عمومی در جهان مواجه خواهد شد. راهکاری که در شرایط فعلی می‌توان فشار روانی زیادی به ارتش این رژیم وارد کند.

فروش انرژی به اسرائیل ممنوع

در میان کشورهای مختلف منطقه و با وجود محکومیت اقدامات رژیم صهیونیستی آنچه تا الان ادامه داشته، روابط اقتصادی این کشورها با رژیم صهیونیستی است. امری که با توجه به نیاز قابل توجه صهیونیست‌ها به واردات، کمک قابل توجهی به صهیونیست‌ها برای رفع نیازشان می‌کند و تحریم آنها از جانب دیگر کشورهای منطقه و جلوگیری از واردات به خصوص انرژی می‌تواند نقش موثری در تحت تاثیر قرار دادن توان رژیم صهیونیستی در ادامه و تداوم حملات به نوار غزه داشته باشد. راهکاری که ایران در ادامه تداوم فشارهای بین‌المللی علیه صهیونیست‌ها مورد اشاره قرار داد، لزوم ایجاد دادگاه بین‌المللی برای مجازات محکومان در حمله به نوار غزه بود.

صندوق حمایتی برای بازسازی فوری غزه

ادامه حملات صهیونیست‌ها به سرزمین‌های اشغالی عملا غزه را تبدیل به مخروبه‌ای کرده که با وجود پیروزی مقاومت در این مناطق، نیاز است برای بازسازی آن اهتمام جدی صورت گیرد. تاسیس صندوقی برای ارائه کمک به بازسازی غزه و ارسال کمک کشورهای اسلامی به نوار غزه از جمله پیشنهاداتی بود که ایران برای بازسازی دوباره و ادامه پیدا کردن زندگی در نوار غزه آن را مورد تاکید قرار داد. در این میان آنچه قابل توجه قرار دارد، اهتمام جدی صهیونیست‌ها برای جلوگیری از فراموشی خاطره تاریخی مردم نسبت به جنایات جنگی است که صهیونیست‌ها در حملات به بیمارستان‌های غزه انجام دادند و آن را با بهانه قرار داشتن مقر حماس زیر این ساختمان‌ها توجیه می‌کردند. ایران در همین راستا بود که پیشنهاد نام‌گذاری روز حمله صهیونیست‌ها به بیمارستان المعمدانی را به‌عنوان روز نسل‌کشی و جنایت علیه بشریت، معرفی می‌کند.

آری یا خیر تمام فلسطینی‌های جهان به سرنوشت سرزمین فلسطین

پیشنهاد و راهکار نهایی‌ای که رئیسی در این نشست مورد تاکید قرار داد، پیگیری راهکاری بود که رهبر انقلاب نیز بارها آن را مورد اشاره قرار دادند. برگزاری رفراندوم و نظرخواهی از جانب تمام فلسطینی‌ها ایده‌ای بود که جمهوری اسلامی بارها آن را مورد تاکید قرار داده بود. پیش از این غربی‌ها همواره تلاش می‌کردند، تا ایده و راهکار ۲ دولتی اجرایی شود. ایده‌ای که در سال ۱۹۹۳ در قالب توافق اسلو به امضای تشکیلات خودگردان و رژیم صهیونیستی رسید، اما عملا صهیونیست‌ها به آن وفادار نماندند و علاوه بر اینکه شهرک‌سازی در سرزمین‌هایی که برمبنای توافق باید در اختیار فلسطینی‌ها قرار می‌گرفت را آغاز کردند، به هیچ یک از مفاد مندرج در توافق عمل نکردند. همین امر باعث شد که دیگر ایده ۲ دولتی از جانب فلسطینی‌ها نیز مورد استقبال قرار نگیرد. این روزها که دوباره حملات صهیونیست‌ها به نوار غزه آغاز شده، سوال پرتکراری که همواره از کارشناسان پرسیده می‌شود این است که راه‌حل بحران فلسطین چیست؟ ایده‌ای که حالا خیلی جدی‌تر مطرح شده و راه‌حلی دموکراتیک برای حل این بحران است، برگزاری رفراندوم و پرسش از ساکنان سرزمین‌های اشغالی و فلسطینی‌های ساکن دیگر مناطق، راهکاری است که می‌تواند با مراجعه مستقیم به نظرات مردم فلسطین، راهکار جدی‌ای برای مقابله با آن پیدا کرد. نکته‌ای که درباره سازوکار رسیدن به راه‌حل مطلوب درباره فلسطین مورد توجه قرار دارد، جمعیت فلسطینی‌ها و یهودی‌های صهیونیستی است که در این سرزمین زندگی می‌کنند. برمبنای آماری که مرکز مطالعاتی الزیتونه وابسته به محسن صالح، یکی از فعالان و اندیشمندان حوزه فلسطین منتشر کردند؛ تعداد فلسطینی‌هایی که در سرزمین فلسطین زندگی می‌کنند، ۶ میلیون و ۹۰۰ هزار نفر است و تعداد فلسطینی‌هایی که در خارج از سرزمین فلسطین زندگی می‌کنند تقریبا ۷ میلیون و ۳۰۰ هزار نفر است که می‌توان تعداد کل فلسطینی‌ها را ۱۴ میلیون نفر دانست. در این میان تعداد فلسطینی‌هایی که در سرزمین‌های اشغالی زندگی می‌کنند و تابعیت سرزمین‌های اشغالی را دارند تقریبا یک میلیون و ۹۰۰ هزار نفر اعلام شده است. ۳ میلیون و ۱۰۰ هزار فلسطینی در کرانه باختری و ۲ میلیون و ۱۰۰ هزار نفر در نوار غزه زندگی می‌کنند. این در حالی است که تعداد کل یهودی‌هایی که تابعیت سرزمین‌های اشغالی را دارند به ۷ میلیون نفر می‌رسد. بر این اساس می‌توان گفت تعداد کل فلسطینی‌های ساکن در داخل فلسطین و خارج از فلسطین به ۱۴ میلیون نفر می‌رسد که مشخصا در برگزاری رفراندوم تاثیر قابل توجهی دارد و طبعا نتیجه رفراندوم در صورت برگزاری می‌تواند نقش موثری در انتشار نتیجه رفراندوم به نفع فلسطینی‌ها داشته باشد.

تعداد فلسطینی‌های ساکن در شهرهای مختلف فلسطین

المحافظه	۲۰۲۰		۲۰۲۱	
	تعداد	نسبت به جمعیت (درصد)	تعداد	نسبت به جمعیت (درصد)
الضفة الغربية	۳۰۸۷	۵۹/۸	۳۱۵٤	۵۹/٦
جنين	۳۳۵	٦/۵	۳٤۲	٦/۵
طوباس و الاغوار الشمالية	٦۵	۱/۳	٦۷	۱/۲
طولكرم	۱۹۷	۳/۸	۲۰۱	۳/۸
نابلس	٤۱۱	۸	٦۲۰	۷/۹
قلقيلية	۱۲۰	۲/۳	۱۲۳	۲/۳
سلفيت	۸۱	۱/٦	۸۳	۱/٦
رام الله والبيرة	۳۵۱	٦/۸	۳۵۹	٦/۸
أريحا والأغوار	۵۳	۱	۵٤	۱
القدس	٤٦۷	۹	٤۷۷	۹
بيت لحم	۲۳۲	٤/۵	۲۳۷	٤/۵
الخليل	۷۷۲	۱۵	۷۹۲	۱۵
قطاع غزة	۲۰۷۷	٤۰/۲	۲۱۳۷	٤۰/٤
شمال غزة	٤۱۰	۷/۹	٤۲٤	۸
غزة	۷۰۵	۱۳/٦	۷۲۲	۱۳/۷
دير البلح	۲۹۸	۵/۸	۳۰۷	۵/۸
خانيونس	٤۰۸	۷/۹	٤۲۰	۷/۹
رفح	۲۵٦	۵	۲٦٤	۵
الضفة والقطاع	۵۱٦٤	۱۰۰	۵۲۹۱	۱۰۰

دوشنبه ۲۲ آبان ۱۴۰۲
شماره ۴۰۰۶
WWW.FDN.IR
FARHIKHTEGANDAILY

احسان صالحی، دبیر شورای اطلاع‌رسانی دولت در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

بن‌سلمان از دعوت رئیسی برای سفر به ایران استقبال کرد

علی مزروعی
خبرنگار گروه نقد روز

اگرچه درنهایت در متن بیانیه اجلاس سران کشورهای اسلامی نه خبری از تروریستی خواندن رژیم صهیونیستی بود و نه حتی بندی درمورد قطع روابط اقتصادی با این رژیم گنجانده شد اما ایران با ارائه یک فهرست صریح و ۱۰ بندی از پیشنهادهای حمایتی از مردم غزه نهایتا توانست موارد قابل توجهی را در متن بیانیه بگنجاند. شاید بتوان مهم‌ترین بند بیانیه را تاکید کشورهای اسلامی بر ضرورت شکستن فوری محاصره غزه و ارسال کاروان‌های کمک‌های انسانی عربی، اسلامی و بین‌المللی برای اهالی غزه دانست. برای اینکه نسبت به امکان اجرایی شدن این بیانیه و همچنین سایر پیشنهادهای ایران که در متن بیانیه نیامده است ارزیابی دقیق‌تری داشته باشیم باید موضع سایر کشورها را نیز بدانیم. مواضعی که ممکن است در تریبون‌های رسمی مطرح نشده باشد اما سران کشورها در دیدارهای دوجانبه که محتوای آن کمتر رسانه‌ای می‌شود به آن پرداخته باشند. برای بررسی این موارد با احسان صالحی، دبیر شورای اطلاع‌رسانی دولت به گفت‌وگو پرداخته‌ایم تا علاوه‌بر مرور حواشی قابل توجه اجلاسیه سران کشورهای اسلامی، نسبت به مواضع کشورهای اثرگذار در معادلات منطقه فهم دقیق‌تری به‌دست بیاوریم. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

با وجود اینکه از پیش با احتمال زیادی مشخص بود که کشورهای اسلامی با همه پیشنهادهای ایران موافقت نخواهند کرد چرا برخی از این پیشنهادها مطرح شده است؟

۱۰ پیشنهاد در متن آیت‌الله رئیسی آمده است که مشخص است. از این ۱۰ تا پیشنهاد نیز، از ابتدا مشخص بود که سران برخی کشورها با برخی مخالف هستند. با این وجود این پیشنهادها با این هدف گنجانده شده بود که صدای مردم ایران و صدای امت اسلامی در آن نشست باشد. آقای رئیسی قبل از رفتن هم بر این مساله تاکید داشت که موضع جمهوری اسلامی مشخص‌تر شود و در کنار کشورهایی قرار نگیرد که در وضعیت امروز فلسطین مشارکت داشتند. مثلا اینکه اگر این فضا ادامه پیدا کند، به تسلیح مردم فلسطین کمک کنیم. این موضوع از قبل مشخص بود که در متن پایانی نمی‌آید. یا موضوع شناسایی ارتش اسرائیل به عنوان یک گروه تروریستی، پیشنهادی بود که سران کشورها با آن موافقت نمی‌کردند. پنج محور از این جنس داشتیم اما پنج محور دیگر را در بیانیه پایانی آوردند. مثلا بحث بازگشایی گذرگاه رفح، توقف جنایت و بمباران، معرفی اسرائیل به دادگاه بین‌المللی کیفری از جمله پیشنهادهایی بود که در متن بیانیه آمده بود.

درباره عملیاتی شدن مواردی که در متن بیانیه آمده آیا سازوکاری پیش‌بینی شده است؟

درباره عملی شدن‌شان نیز باز هم یک عزم و پیگیری لازم است. این کاری نیست که با یک اجلاس تمام شود. از ابتدای این جنگ، تحرکات دیپلماتیک و واکنش‌هایی از سوی وزارت خارجه و رئیس جمهور داشتیم اما به هرحال پیگیری می‌خواهد. اولین راهبرد ما که رهبر معظم انقلاب نیز بر آن تاکید داشت، توقف بمباران است. همچنین پیگیری و ثبت شکایت از رژیم صهیونیستی و حامیانش نیز امری است که وزارت خارجه باید دنبال کند. در مساله بازگشایی گذرگاه رفح نیز رئیسی در دیدار با رئیس جمهور مصر تاکید داشت باید کمک کرد این اتفاق هرچه زودتر بیفتد. البته ایشان حرفش این بود که مقدار مورد نیاز در حال حاضر در حال انتقال است اما اعلام آمادگی کرد که کار را بهتر پیش ببرد. ولی به هرحال فضای گفت‌وگویش این‌گونه نبود که اکنون ما آنجا را بسته‌ایم و گفت که مواردی که مورد نیاز است، در حال انتقال است.

درمورد حمایت آمریکا از رژیم صهیونیستی آیا در پشت صحنه اجماع نظری وجود داشت؟

چند نکته بود که رئیس جمهور تعمدا قصد داشت که در متن برجسته شود. به این علت که افراد دیگر، این محورها را مطرح نمی‌کنند. یکی از محورها این بود که آمریکا عامل اصلی استمرار این جنایت است. مقام معظم رهبری نیز در چند سخنرانی اخیر خود بارها به این نکته تاکید داشتند. در فرودگاه نیز خود رئیس جمهور در سخنرانی‌اش اشاره کرد. اینکه پیغام می‌دهند دامنه جنگ گسترش پیدا نکند، اگر نخواهیم دامنه جنگ ادامه پیدا کند، باید رساندن سوخت به این ماشین جنگی متوقف شود. وقتی تزریق سوخت به این ماشین متوقف شود، ماشین خود به خود متوقف خواهد شد. در متن هم رئیسی یک بحث مفصل درباره این داشت که در پشت صحنه تمام این ماجراها آمریکا قرار دارد. عملا یعنی با پشتوانه آمریکا این جنایت در حال انجام است. این مساله را تقریبا هیچ‌کس اشاره نکرد. البته محمود عباس بسیار کوتاه به آمریکا اشاره کرد. اما دیگر به جز آن هیچ‌کس درباره آمریکا صحبت نکرد.

مهم‌ترین تمایز مواضع ایران با سایر کشورها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

نکته‌ای که رئیس جمهور کشورمان تاکید داشت که باید محکم روی آن موضع بگیریم، همان بحث فلسطین واحد و هر فلسطینی یک رای بود؛ چراکه تقریبا بسیاری از کشورهای دیگر مساله ۲ دولتی شدن را پذیرفته‌اند. یعنی به‌عنوان راه‌حل آن را پذیرفته‌اند. درصورتی که موضع جمهوری اسلامی از اول این بود که این راه‌حل نیست و خود این نقطه، یک بحران دیگر است و شما اجازه حذف حقوق یک ملت به‌عنوان یک راه‌حل را ندارید. این مساله در متن سخنرانی رئیس جمهور، بسیار محکم اشاره شد. همچنین نکته دیگر هم بحث حماس بود. تقدیر از حماس قهرمان و اینکه ما بر بازوی آنها بوسه می‌زنیم. در کشورهای عربی، فضای اینچنینی نسبت به حماس وجود ندارد و حتی اگر به میل برخی کشورها باشد، می‌گویند که کلا بساط حماس و دیگر گروه‌های مقاومت جمع شود و غزه به‌طور کامل در اختیار تشکیلات خودگردان قرار گیرد. یکی از اهداف آمریکا نیز همین است که حماس کنار برود و غزه مانند کرانه باختری در اختیار تشکیلات خودگردان قرار بگیرد. درصورتی که رئیس جمهور کشورمان در نشست سران کشورهای اسلامی نام حماس را با تجلیل و تکریم آورد. این سه محور، تمایز مواضع جمهوری اسلامی نسبت به سایر کشورها بود. آن چند پیشنهاد دیگر نیز همین‌طور بود. وقتی فردی از جمهوری اسلامی قرار است نطق کند، باید به ریشه بحران اشاره کند و تفاوتی با سایر کشورهای دیگر داشته باشد.

درست است بحث قطع روابط در متن بیانیه نیامده اما آیا ترکیه و عربستان در پشت صحنه از موضع خود در این باره عقب نشینی کرده‌اند؟

اردوغان در حاشیه اجلاس اکو در دیدار با رئیسی بحث قطع روابط با رژیم صهیونیستی را مطرح کرد. مواضع کشورها با یکدیگر متفاوت است اما رئیسی در همه دیدارهایش این را گفت. در همه دیدارها قطع روابط با رژیم صهیونیستی به‌عنوان یک تنبیه مطرح می‌شود.

بن‌سلمان هم عقب نشینی کرد؟

بن‌سلمان اگرچه تشکیل فلسطین واحد را به‌عنوان یک راه‌حل توصیف می‌کرد اما به‌عنوان یک راه‌حل آرمانی آن را خوب نمی‌دانست.

نامگذاری روز جنایت صهیونیست‌ها و بمباران بیمارستان المعمدانی به‌عنوان روز نسل‌کشی و جنایت علیه بشریت چرا در متن بیانیه نیامد؟

آنها شاید احساس کردند سطح پیشنهاد در حد آمدن در بیانیه نیست اما فضای جهان طوری است که در ادامه می‌شود برایش فضا درست کرد. اگر پیگیری شود به نظرم قابل اجرا است.

بن‌سلمان در پاسخ به دعوت رئیسی برای سفر به ایران چه واکنشی نشان داد؟

پیش از این هم بن‌سلمان برای دیدار دوجانبه از رئیسی دعوت کرد. در این دیدار هم خود رئیسی از بن‌سلمان دعوت کرد. اتفاقا او هم استقبال کرد.

پس از نشست، تشکیلات خودگران نسبت به نتایج آن انتقاد کرد و کشورهای اسلامی را محکوم‌کنندگانی توصیف کرد که اقدامی انجام نمی‌دهند. به نظرتان ما هم مخاطب این انتقاد بودیم؟

اجلاس که مال ما نبود و یک سمت آن عربستان است. در سخنرانی‌ها هم متفاوت بودن سخنرانی‌مان نسبت به دیگر کشورها مشخص بود. به نظر من این سخنان بیشتر می‌خواست کشورهای عربی را تحریک کند و روی صحبت با ما نبود.